

Vrouwen, Vrede en Veiligheid

Belgisch Nationaal Actieplan voor de implementatie van VN Veiligheidsraadresolutie 1325

Inleiding	3
1. Normatief kader	5
Nationaal	5
Regionaal	7
Internationaal	7
2. Alle vormen van geweld tegen vrouwen in gewapend conflict	11
3. Vredesopbouw en Conflictpreventie	13
4. Ontwikkelingssamenwerking	15
5. Vredesmissies	17
6. Monitoring en Evaluatie	20
Actieplan matrix	21
Lijst afkortingen	22

Het Belgisch Nationaal Actieplan «Vrouwen, Vrede en Veiligheid» werd opgesteld door

FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Het Ministerie van Defensie

FOD Binnenlandse Zaken

FOD Justitie

Het Instituut voor Gelijke van Vrouwen en Mannen, voor de minister van Gelijke Kansen

Commissie Vrouwen en Ontwikkeling

Verantwoordelijke uitgever: Dirk Achten, Karmelietenstraat 15 - 1000 Brussel

Lay-out: Communicatiedienst, FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

De gegevens in deze publicatie zijn louter informatief en binden de FOD's, het ministerie, het instituut en de commissie juridisch op generlei wijze.

De kunstwerken in dit rapport zijn gemaakt door Belgische kunstenaressen en geïnspireerd door Veiligheidsraadresolutie 1325.

Meer informatie vindt u terug op www.geukensdevil.com

Op 31 oktober 2000 werd in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties de resolutie «1325 Vrouwen, Vrede en Veiligheid» unaniem aangenomen. Deze resolutie vraagt de erkenning van de rol van vrouwen bij conflictpreventie, conflictbeheer en bij vredesopbouw. Aan de lidstaten wordt gevraagd de nodige stappen te ondernemen om de deelname van vrouwen aan deze processen te versterken en om daarnaast vrouwen te beschermen voor, tijdens en na conflicten.

De implementatie van de resolutie 1325 is een ambitieuze taak. Om de uitvoering te concretiseren, riep de Veiligheidsraad in 2004 alle lidstaten op om een eigen Nationaal Actieplan (NAP) uit te werken, aangezien Nationale Actieplannen worden beschouwd als de efficiëntste manier om de doelstellingen van de resolutie te bereiken.

België wil tegemoet komen aan zijn nationale en internationale verplichtingen door bij te dragen tot de uitvoering van het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen (CEDAW), de uitvoering van Veiligheidsraadresolutie 1325, het Peking Actieplatform¹ en andere internationale conventies en verbintenissen. Dat België sinds 1984 lid is van de Commissie van de Status van de Vrouw² én actueel voorzitter is van het Bureau (2008-2009), geeft het belang aan dat ons land hecht aan de genderproblematiek in al zijn facetten. Daarnaast steunde België als niet-permanent lid van de Veiligheidsraad actief de aanvullende resolutie 1820 (juni 2008) waarbij bijzondere aandacht wordt gegeven aan seksueel geweld. Het Belgische lidmaatschap van de Veiligheidsraad werd tevens aangegrepen om, op initiatief van het Verenigd Koninkrijk en België, een informele groep op te richten die bestaat uit de gelijkgezinde landen inzake 1325 binnen

¹ In 1995 werd in Peking de 4e Wereldconferentie voor Vrouwen gehouden. Alle 189 deelnemende landen richtten een actieplatform op om grotere gelijkheid en meer kansen voor vrouwen te bekomen.

² D.i. een functionele Commissie van ECOSOC, de Economische en Sociale Raad van de VN

Berlinde De Bruyckere
«Marthe»
epoxy, wax and iron
2008

de Veiligheidsraad³, het VN-secretariaat (o.a. Department of Peace Keeping Operations, UNIFEM) en een aantal relevante NGO's (Amnesty International, Human Rights Watch). Noteren we ook dat België tijdens het Europese Voorzitterschap in de tweede jaarhelft van 2010, bijzondere aandacht zal hebben voor gender-onderwerpen en vrouwenrechten.

Door dit Nationaal Actieplan wenst België vooruitgang te bekomen op het vlak van gendergelijkheid in het beleid en in de uitvoering daarvan, zowel nationaal als internationaal. Het betreft geen bevestiging van de status quo van het huidige Belgische beleid, maar wel een eerste aanzet om beleidslijnen en acties te formuleren die bijdragen tot de veiligheid en «empowerment» van vrouwen in binnen- en buitenland. Dit actieplan geeft een beknopt overzicht van het huidige Belgische beleid weer, gevolgd door de beleidslijnen en de daaraan verbonden acties. De strijd tegen alle vormen van geweld tegen vrouwen en kinderen, met bijzondere aandacht voor seksueel geweld, is een prioriteit van het Belgisch buitenlandse beleid en de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Een apart hoofdstuk wordt daarom gewijd aan deze problematiek. Een matrix in bijlage brengt tot slot de beleidslijnen terug tot het niveau van de verantwoordelijke ministers.

Dit Belgisch Nationaal Actieplan werd opgesteld in 2008 en zal een eerste maal worden geëvalueerd door het middenveld in de aanloop naar het voorzitterschap van de Europese Unie; een volgende maal zal dit gebeuren in 2012, alsook de eventuele bijsturing.

---

³ België, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten van Amerika, Italië, Frankrijk, Costa Rica, Panama, Burkina Faso, Croatië in 2008 en Canada als voorzitter van de «Group of Friends of 1325»

1. Normatief kader

Nationaal

In België bestaan er meerdere wetten die de bescherming van vrouwen tijdens en na conflict verzekeren. Hierna worden een aantal Belgische wetten beschreven die dit illustreren.

De wet met betrekking tot ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (5/8/2003)¹ heeft de genocidenmisdaad, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden ingeschreven in het Belgisch strafrecht. Vóór deze wet waren al een aantal inbreuken ingeschreven in het Belgisch recht.

Alle vormen van geweld tegen vrouwen of meisjes die in het internationaal recht strafbaar worden gesteld als genocide, als misdaad tegen de menselijkheid of als oorlogsmisdaad, werden dus allemaal in het nationaal strafrecht opgenomen. Bovendien heeft België de mogelijkheid in te gaan op elke vraag tot juridische medewerking van ongeacht welk internationaal strafhof, ad-hocstrafgerecht of gemengd strafgerecht voor de vervolging van deze inbreuken².

Vervolgens bestaat er in België een wet tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (14/6/2002)³. Deze wet houdt onder andere in dat genitale vermindering verboden is.

De «wet gendermainstreaming» (12/1/2007)⁴ dient tot integratie van de genderdimensie in federale beleidslijnen. De federale overheid engageert zich ertoe de genderdimensie te integreren in het geheel van haar beleidslijnen, maatregelen, begrotingsvoorbereidingen of acties. De federale overheid definieert in het begin van een legislatuur specifieke genderdoelstellingen. Op het einde van de legislatuur worden deze dan geëvalueerd.

De Federale Overheidsdiensten (FODs) worden daarnaast verplicht om gendergevoelige statistieken en indicatoren bij te houden en gender te integreren in de begroting. De verplichting inzake gender budgeting wordt vermeld in de begrotingsomzendbrief 2009 en de eerste output wordt verwacht in 2009.

1 5 AUGUSTUS 2003 - Wet betreffende de bestraffing van ernstige schendingen van het humanitair recht

2 29 MAART 2004 - Wet betreffende de samenwerking met het internationaal strafhof en de internationale strafgerichten

3 14 JUNI 2002 - Wet houdende overeenstemming van het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing

4 12 JANUARI 2007 - Wet strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen

Marie-Jo Lafontaine
«Dreams are free»
photography
2008

Een «gendertest» zal systematisch worden geïmplementeerd. Deze «endertest» wordt nog uitgewerkt in de vorm van een checklist, zodat de impact van wetgevende en reglementaire projecten op zowel vrouwen als mannen kan worden geanalyseerd.

Er is een specifieke rapportering aan het parlement over de opvolging van de wet op het Peking Actieplan⁵. Hiertoe zal een coördinatieteam op hoog niveau worden gecreëerd zodat de integratie van de genderdimensie in het beleid kan worden opgevolgd.

De regio's en de gemeenschappen in België beschikken eveneens over een aantal bevoegdheden in het kader van dit Nationaal Actieplan. In Vlaanderen bestaat een Vlaams decreet «Gelijke Kansen en Gelijke Behandeling» (10/7/2008). Het Vlaams beleid gelijke kansen wordt ondersteund door een geformaliseerde open coördinatiemethode: de leden van de Vlaamse regering spreken jaarlijks doelstellingen af, waarna elk van hen verantwoordelijk is voor de uitvoering binnen zijn bevoegdheden. De wet betreffende de Belgische internationale samenwerking (25/5/1999)⁶ verplicht de Belgische overheid om gender te integreren in alle dimensies van de ontwikkelingssamenwerking.

De Belgische ontwikkelingssamenwerking heeft zich daarnaast geëngageerd om programma's en projecten te financieren die vrouwenrechten bepleiten.

In België worden steeds meer vrouwen verkozen in de verschillende parlementen. Momenteel zijn 36,7% van de federale volksvertegenwoordigers van het vrouwelijke geslacht. In het Europees parlement is 30% van de Belgische parlementsleden een vrouw. De wet ter bevordering van een evenwichtige verdeling van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten voor de verkiezingen (25/5/1994, herzien 13/12/2002)⁷ verplicht dan ook politieke partijen om verkiezingenlijsten in te dienen waarbij maximum de helft van de kandidaten van hetzelfde geslacht zijn.

5 6 MAART 1996 - Wet strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de Wereldvrouwenconferentie die van 4 tot 14 september 1995 in Peking heeft plaatsgehad

6 25 MEI 1999 - Wet betreffende de Belgische internationale samenwerking

7 24 MEI 1994 - Wet ter bevordering van een evenwichtige verdeling van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten voor de verkiezingen

België wenst ook de deelname van vrouwen aan het verkiezingsproces in derde landen verder te ondersteunen.

Binnen de Belgische vreemdelingenwet⁸ (15/12/1980) werd een speciaal verblijfsstatuut voor slachtoffers van mensenhandel opgenomen, en werd een eventuele permanente verblijfsvergunning voorzien voor slachtoffers die meewerken met de Belgische justitie. Op 11/07/2008 werd het Nationaal Actieplan voor de strijd tegen de mensenhandel goedgekeurd met korte (2008-2011) en middellange (2012-2016) termijnmaatregelen. Hieruit vloeit ook een Omzendbrief uit voort, die een multidisciplinaire samenwerking zal invoeren met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel⁹. België beschikt daarnaast sinds enkele jaren over een databank slachtoffers van mensenhandel.

De beschermende wettelijke maatregelen ten voordele van slachtoffers van mensenhandel en gedwongen prostitutie zijn van toepassing op mannen en vrouwen. In de praktijk zijn het vooral vrouwen die een beroep doen op deze bescherming.

Het ministerie van Defensie beschikt al over een richtlijn tegen mensenhandel en mensensmokkel in uitvoering van het NAVO-beleid. De inhoud van deze richtlijn maakt deel uit van de predeployment training.

Asielzoekers in België krijgen internationale bescherming op basis van de definitie van vluchteling, conform het Verdrag van Genève met betrekking tot de status van vluchtelingen (Genève, 1951). De wet van 15 september 2006¹⁰ biedt, in overeenstemming met de EU-kwalificatierichtlijn¹¹, verduidelijking voor het begrip «sociale groep» en «vervolgning», onder andere door de aanduiding dat «daden

8 15 DECEMBER 1980 - Wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen,

9 31 OKTOBER 2008 - Omzendbrief inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel. De samenwerking loopt tussen FOD Binnenlandse Zaken, FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg, FOD Volksgezondheid, FOD Financiën alsook het College van Procureurs-generaal.

10 15 SEPTEMBER 2006 - Wet tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

11 29 APRIL 2004 - Richtlijn 2004/83/EG inzake minimumnormen voor de erkenning van onderdanen van derde landen en staatlozen als vluchteling of als persoon die anderszins internationale bescherming behoeft, en de inhoud van de verleende bescherming.

van genderspecifieke aard» hieronder kunnen vallen. Deze wet was een bevestiging van de bestaande praktijk in België.

Het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) besteedt bijzondere aandacht aan de behandeling van asielaanvragen van «kwetsbare groepen», waaronder gendergebonden vervolging¹². Dit beleid heeft betrekking op de behandeling en appreciatie van de asielaanvragen, de vorming van het personeel, alsook informatie uitwisseling en uitwisseling van «best practices» met andere landen en informatiecampagnes. Een gendercel onder leiding van een gendercoördinator volgt deze problematiek op¹³. In de praktijk betekent dit onder andere dat er rekening gehouden wordt met het genderspect bij het interview (bijvoorbeeld dat een asielzoekster makkelijker haar verhaal kan vertellen aan een vrouwelijke interviewer of tolk), de opvang in asielcentra (er bestaat bijvoorbeeld een specifieke richtlijn voor zwangere vrouwen), de eindbeslissing (bijvoorbeeld de mensenrechtensituatie van de vrouw in het land van herkomst) en de hervestiging.

Regionaal

Europese Unie

De Europese Unie heeft een aantal richtlijnen uitgewerkt om de gendergelijkheid en gendermainstreaming te bevorderen, onder andere inzake crisisbeheersing. België werkt actief mee aan de uitwerking van deze agenda.

Op praktisch vlak werd heel wat vooruitgang geboekt:

- Het mandaat van de EU Speciale Vertegenwoordigers: bevat verwijzingen naar verplichtingen en rapportering over de mensenrechtensituatie, onder andere gender.
- Bij de EVDB-missies¹⁴ is er aandacht voor de genderthematiek in de opmaak van de missies en aanwezigheid van genderadviseurs in de missies. Er werd een checklist opgesteld om te zorgen voor de mainstreaming van de genderdimensie in de planning en uitvoering van de EVDB-operaties (meer informatie in Hfst 5 Vredesmissies).

¹² Jaarverslag 2007 van het CGVS, blz. 27 e.v..

¹³ In december 2007 heeft het CGVS een brochure 'Asiel voor Vrouwen' ten behoeve van vrouwelijke asielzoekers gepubliceerd, beschikbaar in zeven talen.

¹⁴ Europees Veiligheids- en Defensiebeleid

België is van mening dat een politico-militair concept nodig is voor de integratie van het genderperspectief in alle fasen van de EVDB-missies. Verder pleit België binnen de EU voor een versterking van de uitvoering van resolutie 1325 en zal de opeenvolgende voorzitterschappen hierin steunen. België zal zelf tijdens het Europese voorzitterschap in de tweede jaarhelft van 2010, bijzondere aandacht zal hebben voor genderonderwerpen en vrouwenrechten.

Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa

België steunt binnen de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking (OVSE) in Europa de verschillende initiatieven voor en door vrouwen, alsook de gendermainstreaming in het beleid, de rekrutering en de algemene activiteiten. De nadruk ligt op het versterken van lokale capaciteiten en de opbouw van genderexpertise. Het OVSE Actieplan voor de Promotie van Gendergelijkheid (2004) stelt dat de OVSE-structuren resolutie 1325 behoren te promoten. Dit Actieplan dient verder uitgevoerd te worden.

Raad van Europa

De Raad van Europa speelt een belangrijke rol bij het ontwikkelen van de standaarden op het vlak van mensenrechten op Europees vlak. België pleit hierbij voor een maximale invulling op het gebied van vrouwenrechten.

Internationaal

Tijdens het niet-permanent lidmaatschap van de VN-Veiligheidsraad in 2007 en 2008, pleitte België voor de bescherming van vrouwenrechten en de bescherming van vrouwen in (post)conflictlanden, voornamelijk met betrekking tot de (grond)wet, het verkiezingsstelsel en de politie. Daarnaast pleitte België ondermeer voor het inbrengen van bescherming tegen alle vormen van geweld op vrouwen in het mandaat van vredesmissies, zoals de genderunit in het mandaat van de Missie van de Verenigde Naties in de Democratische Republiek Congo (MONUC).

De nadruk werd gelegd op de strijd tegen de straffeloosheid en de versterking van het strafrecht, onder andere door misdaden tegen vrouwen buiten de amnestieprovisies te

houden. Verder werd bijvoorbeeld seksueel geweld als grond voor sancties geïmplementeerd in het sanctieregime voor DRC.

Het Belgische lidmaatschap van de Veiligheidsraad werd aangegrepen om, op initiatief van het Verenigd Koninkrijk en België, een informele groep op te richten die bestaat uit de «Gelijkgezinde landen inzake 1325 binnen de Veiligheidsraad»¹⁵, het VN-secretariaat (o.a. Department of Peace Keeping Operations, UNIFEM) en een aantal relevante NGO's (Amnesty International, Human Rights Watch). Deze groep keek maandelijks vooruit op het werkprogramma van de Veiligheidsraad om 1325-aspecten te kunnen aankaarten. Deze groep speelde onder andere een belangrijke inhoudelijke en tactische rol in de aanloop van Veiligheidsraad-resolutie 1820 met betrekking tot de strijd tegen seksueel geweld in gewapende conflicten¹⁶.

België heeft het VN-Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Discriminatie tegen Vrouwen bekrachtigd (CEDAW) op 10 juli 1985. Dit Verdrag zet het normatieve kader uiteen dat nodig is om gendergelijkheid te bereiken door het wegwerken van de discriminatie tegen vrouwen. CEDAW en Veiligheidsraad-resolutie 1325 vullen elkaar aan. Ze dragen ertoe bij dat de rechten en ervaringen van vrouwen worden opgenomen in politieke, juridische en sociale beslissingen die een invloed hebben op duurzame vrede, verzoening en ontwikkeling.

België verleent zijn actieve steun aan verschillende resoluties die door de Verenigde Naties in de Algemene Vergadering, ECOSOC en de Mensenrechtenraad worden aangenomen op het gebied van vrouwenrechten. Ook hecht België veel belang aan het systeem van de speciale procedures dat door de Mensenrechtenraad werd opgericht, zoals ondermeer het mandaat van de VN Speciale Rapporteur over geweld tegen vrouwen, de oorzaken en gevolgen.

Verder heeft België zich ingespannen om in het nieuwe ontwerpverdrag over een verbod

¹⁵ België, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten van Amerika, Italië, Frankrijk, Costa Rica, Panama, Burkina Faso, Croatië in 2008 en Canada als voorzitter van de «Group of Friends of 1325»

¹⁶ Binnen het VN-lidmaatschap zit Canada een «Group of Friends» van Resolutie 1325 voor. België maakt hier van bij de oprichting geen deel van uit; het voorzitterschap van de Europese Unie wel.

op clustermuniteit¹⁷ een specifieke referentie te krijgen naar de bescherming van vrouwen en kinderen. Er wordt in de ruimste mate reke-

ning gehouden met de rechten van vrouwen als slachtoffer, zowel rechtstreeks als onrechtstreeks. Deze bepalingen bouwen verder op eerdere besprekingen in de context van de Ottawa Conventie over een verbod op antipersoonsmijnen. Na de aanvaarding van de Ottawa Conventie in 1997, blijkt dat in de praktijk aan vrouwen een grote rol wordt toebedeeld in de projecten van «mine awareness», bijvoorbeeld via de opvoeding van kinderen. Dit draagt bij tot post-conflict rehabilitatie en reconstructie. In beide domeinen (verbod landmijnen en clustermuniteit) heeft België een voortrekkersrol gespeeld.

Ten slotte benadrukt België de genderdimensie bij de analyse van het mandaat en het budget van de VN-vredesmissies.

Beleidslijnen

België zal de volgende beleidslijnen verdedigen, zowel bij bilaterale als multilaterale contacten:

- Straffeloosheid blijven veroordelen en vervolging blijven aanmoedigen
- Aandacht blijven vragen voor de belangrijke rol die vrouwen kunnen spelen als politieke actoren in vredes- en democratiseringsprocessen
- Alle landen aanmoedigen om het Rome Statuut van het Internationaal Strafhof te bekrachtigen, met speciale aandacht voor landen in conflict of in post-conflict situatie
- Alle landen aanmoedigen om internationale verdragen en resoluties op te volgen die bescherming bieden aan vrouwen (o.a. CEDAW en het bijhorende protocol, Veiligheidsraad-resoluties 1325 en 1820)
- De genderdimensie systematisch integreren bij documenten over rule of law en transitieonele justitie
- De aanwezigheid van vrouwen en genderexpertise promoten binnen het lokale justitieapparaat (rechter, procureur), politie en defensie
- Na het lidmaatschap van de VN-Veiligheidsraad blijven lobbyen voor de genderdimensie bij Veiligheidsraadmissies, sancties en resoluties.

¹⁷ Ondertekend in Oslo in december 2008

- Actief meewerken met de «Group of Friends of 1325», pleiten voor een opvolgingsmechanisme en meer transparantie
- Vrouwengroepen consulteren wanneer VN-missies besproken worden in de Veiligheidsraad, ook na afloop van het Belgische lidmaatschap.
- Actief blijven optreden binnen het kader van de Algemene Vergadering, ECOSOC en de Mensenrechtenraad om vrouwenrechten op de voorgrond te plaatsen
- Het mandaat van de VN Speciale Rapporteur inzake geweld tegen vrouwen en het mandaat van de VN Speciale Rapporteur mensenhandel blijven onderschrijven
- Blijven strijden tegen het gebruik van landmijnen en clustermunities, en hierbij specifiek wijzen op de impact van deze wapens op vrouwen en kinderen.
- Bij vredesmissies binnen de VN, NAVO, EU en OVSE pleiten voor deelname van meer vrouwen, zowel civiel als militair, en voor het voorzien van een gender advisor of gender unit.
- Binnen de EU pleiten voor een versterking van de uitvoering van resolutie 1325 en hierbij de opeenvolgende EU-voorzitters steunen.
- Integreer een genderdimensie in het concept dat aan de basis ligt van de interdepartementale samenwerking tussen het ministerie van Defensie, de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, FOD Binnenlandse Zaken en FOD Justitie met betrekking tot het Belgische bilateraal en multilateraal buitenlands- en veiligheidsbeleid.
- Versterken van organisaties en instellingen in (post-)conflictlanden om de gelijkheid van vrouwen en mannen te bevorderen.
- Aandacht vestigen op gendergelijkheid bij donorconferenties
- Aandacht blijven hebben voor de genderdimensie van de vluchtelingenthematiek en voor de bescherming van vrouwen in vluchtelingenkampen, bij terugkeer en hervestiging
- Inzake hervestiging meer aandacht schenken aan de specifieke behoeften van vrouwen, in het bijzonder aan vrouwen in kwetsbare posities (zoals alleenstaande vrouwen, slachtoffers van geweld,...)
- De nadruk blijven leggen op het streven naar een betere vertegenwoordiging van vrouwen bij rekrutering en secondering.
- Promoten van vrouwelijke kandidaturen bij internationale organisaties.

Acties:

België zal :

- Landen in (post)conflictsituaties aanmoedigen om meer vrouwen te laten deelnemen aan democratiserings- en vredesprocessen
- Consultaties van vrouwen en vrouwengroepen ondersteunen in processen van transitie en heropbouw
- Initiatieven ondersteunen die vrouwen betrekken bij de toegang tot justitiekanaalen, hen aanmoedigen klacht in te dienen, alsook bescherming en onderdak te bieden. Dit zowel in zaken van seksueel geweld maar ook bij geschillen over land, erfenis, werk, discriminatie,...
- De versterking van juridische systemen ondersteunen in de landen waar België deelneemt aan internationale missies

- Middelen ter beschikking stellen om trainingen te organiseren met betrekking tot mensenrechten voor mensen die zullen werken in nationale justitie (op vraag van het land), voor diplomaten en ander overheidspersoneel en voor Belgen die deelnemen aan internationale civiele missies (ambtenaren, experts, politie,...).
- Initiatieven ondersteunen die de positie van de vrouw versterken (erfenis, eigendom, opleiding, gedwongen huwelijk,...)
- Initiatieven ondersteunen met betrekking tot de invoering van mechanismen van transitionele justitie die een effectieve genderdimensie hebben
- Rapporteren over genderaspecten als onderdeel van de mission statement van de ambassades
- Een databank aanleggen met mogelijke kandidaten voor functies binnen internationale organisaties, met inbegrip van kandidaten voor secondering. Hierbij zal gestreefd worden naar een genderevenwicht.
- De werking van het internationaal strafhof steunen door eventueel luchttransporten van gearresteerde verdachten te organiseren.

2. Alle vormen van geweld tegen vrouwen in gewapend conflict

De bestrijding en bestraffing van alle vormen van geweld tegen vrouwen, met speciale aandacht voor seksueel geweld, is een prioritair thema voor de Belgische buitenlandse politiek en de ontwikkelingssamenwerking. De ministers van Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking roepen systematisch op om in (post-)conflictgebieden het gebrek aan preventie, de banalisering en de straffeloosheid inzake seksueel geweld en andere vormen van geweld tegen vrouwen te bestrijden en plaatsen de problematiek op de Europese en internationale agenda. Seksueel geweld als oorlogswapen wordt systematisch sterk veroordeeld. Te allen tijde wordt geijverd om alle geweld tegen vrouwen, met inbegrip van seksueel geweld, buiten elke amnestieprovisie te houden.

Binnen de VN-Algemene Vergadering, ECOSOC en de ECOSOC-commissies, de Mensenrechtenraad alsook binnen de gespecialiseerde agentschappen en UN-fondsen wordt in alle resoluties waar vrouwen en kinderen in voorkomen gepleit voor de promotie en bescherming van de mensenrechten waaronder seksuele en reproductieve rechten, rechten van de vrouw op bescherming en ontwikkeling, strijd tegen straffeloosheid en het belang van goed bestuur bij bescherming en ontwikkeling van vrouwen.

Tijdens de 63e zitting van de Algemene Vergadering (2008) onderhandelde België, samen met Nederland, de resolutie over de eliminatie van alle vormen van geweld tegen vrouwen¹. In de Verenigde Naties in New York is België lid van de «Group of friends» van de resolutie «Geweld tegen Vrouwen», een groep die de concrete implementatie en de follow-up van deze resolutie beoogt, zowel door de lidstaten als door de VN-instellingen.

¹ Deze resolutie wordt traditioneel onderhandeld door Frankrijk en Nederland. Aangezien Frankrijk EU-voorzitter was in de ze jaarhelft van 2008, nam België deze rol tijdelijk over.

Cindy Wright
«Untitled»
oil on canvas
2008

In juni 2006 organiseerde België, in samenwerking met UNFPA en de Europese Commissie, een conferentie over seksueel geweld «Internationale Conferentie over seksueel geweld tijdens conflict en daarbuiten». Deze conferentie leidde tot de Brussels *Call to Action*². Alle deelnemers engageerden zich om bijkomende acties te ondernemen om seksueel geweld in conflictgebieden en post-conflictgebieden te voorkomen en te beantwoorden.

Zoals gezegd, werkte België actief mee aan resolutie 1820 over de strijd tegen seksueel geweld en pleitte België voor het inbrengen van bescherming van seksueel geweld en geweld tegen vrouwen in vredesmissies, zoals bijvoorbeeld de genderunit in het mandaat van de MONUC. Seksueel geweld als grond voor sancties werd geïmplementeerd in het sanctieregime voor DRC. België hoopt dat dit als precedent zal dienen voor andere sanctieregimes. België is eveneens voorstander van initiatieven zoals de campagne «Stop Violence Against Women» van de VN Secretaris-generaal, alsook de VN campagne «Stop rape now».

Ten slotte heeft België de intentie om een debat te organiseren over geweld tegen vrouwen in gewapend conflict. België wil de mogelijkheden bekijken om het juridische kader te versterken, bijvoorbeeld in de vorm van een conventie.

Beleidslijnen

België zal :

- Blijven benadrukken dat de strijd tegen seksueel geweld een verantwoordelijkheid is van de staten zelf.
- Staten aanmoedigen om de strijd tegen seksueel geweld te integreren in mechanismen van transitionele justitie en het strafrecht
- Initiatieven aanmoedigen die de nationale wetgeving ter voorkoming en bestraffing van seksueel geweld helpen ontwikkelen en uitvoeren
- Ijveren om daders van seksueel geweld, met inbegrip van militairen, te bestraffen, in verhouding tot het misdrijf
- De nood aan bescherming van vrouwen en

² De statement vindt u terug op http://www.dgcd.be/documents/en/news/brussels_call_to_action_to_address_sexual_violence_in_conflict_and_beyond.pdf

kinderen benadrukken, voornamelijk inzake seksueel geweld

- De menselijke veiligheid («human security») verzekeren door tijdens civiele en militaire operaties verhoogde aandacht te hebben voor verschijnselen die wijzen op mensenhandel of seksueel geweld

Acties

België zal :

- Een debat organiseren met de stakeholders om na te denken hoe het huidige internationale juridische kader met betrekking tot geweld tegen vrouwen in gewapend conflict kan versterkt worden.

3. Conflictpreventie en Vredesopbouw

De FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking heeft een dienst «Conflictpreventie, Vredesopbouw en Preventieve Diplomatie». Projecten die geselecteerd worden voor financiering via deze budgetlijnen moeten beantwoorden aan een aantal criteria, waarvan gender er één is. Specifieke projecten met impact op vrouwen worden ondersteund, zoals de deelname van vrouwen bij verkiezingen, de strijd tegen seksueel geweld en mensenhandel. In het evaluatiesysteem worden eveneens «lessons learned» en aanbevelingen opgenomen.

Verder is België lid van de Peace Building Commission voor Burundi. Samen met andere delegaties heeft België tijdens de landenspecifieke vergadering voor Burundi, gewezen op het transversale belang van de genderdimensie in de vredesopbouw. Dit heeft ertoe geleid dat deze genderdimensie als een aparte prioriteit werd opgenomen in het Strategische Kader voor Vredesopbouw voor Burundi.

Ook in het Sierra Leone Peacebuilding Cooperation Framework dat begin 2008 werd aangenomen, wordt specifieke aandacht gevraagd voor de genderdimensie. Daarbij wordt benadrukt dat het verzekeren van een gelijke deelname van vrouwen, in het bijzonder jonge vrouwen, aan het politieke proces een specifieke uitdaging vormt en specifieke gerichte interventies vereist zoals wetswijzigingen en volgehouden capaciteitsopbouw.

Sinds juli 2008 is België voorzitter van de Peace Building Commission voor de Centraal Afrikaanse Republiek. Daar wordt eveneens bijzondere aandacht gevraagd worden voor de rol van vrouwen in het vredesproces.

Daarnaast benadrukt België het belang van de genderdimensie binnen de hervorming van de veiligheidssector (Security Sector Reform - SSR). Er wordt hierbij ook speciale aandacht gevraagd voor kinderen. Op Europees niveau helpt België mee om de noden van de vrouwelijke en mannelijke ex-strijders (inclusief hun families) te analyseren in het kader van SSR-missies.

Bij initiatieven van ontwapening, demobilisatie en rehabilitatie (DDR) vraagt België om rekening te houden met de specifieke behoeften van vrouwen en kinderen.

België besteedt daarenboven aandacht aan de specifieke plaats van vrouwen en kinderen in de problematiek van illegale handel in kleine en lichte wapens. In talrijke gevallen zijn zij immers de eerste slachtoffers van geweld met kleine en lichte wapens. België steunt het VN Actieplan van 2001 inzake de strijd tegen illegale handel in kleine en lichte wapens en promoot het voorstel om tot een internationaal wapenhandelsverdrag te komen. Daarin zouden

adequate criteria moeten staan voor export van wapens, waarbij o.m. dient vermeden te worden dat er wapenexport gaat naar landen in conflict, interne instabiliteit of niet-respect van de mensenrechten.

De Belgische wapenwet vermeldt overigens als enige in de wereld, dat wapenexport niet toegelaten is naar landen waar kinderen in de praktijk worden gerekruteerd in het reguliere leger. België zal dan ook binnen de onderhandelingen over een wapenhandelsverdrag blijven ijveren voor een gelijkaardige bepaling.

Beleidslijnen

België zal

- Bij vredesonderhandelingen ijveren voor het faciliteren van de deelname van vrouwen-groepen aan de onderhandelingstafel. De rol van vrouwen bij vredesprocessen wordt geïnstitutionaliseerd door de dialoog te bevorderen tussen vrouwengroepen en onderhandelaars, door informatie te verspreiden, door vrouwengroepen op te leiden en door de participatie van vrouwen aan de onderhandelingstafel te garanderen
- Bij elke financieringsaanvraag bij de dienst Conflictpreventie en Vredesopbouw de genderstrategie van het project doorlichten. Deze strategie en de bijhorende genderspecifieke activiteiten vormen een belangrijk element bij de goedkeuring van het project.
- België zal in het kader van de Peace Building Commission (PBC) het belang van de genderdimensie verder blijven bepleiten, zowel bij het opmaken van nieuwe IPBS (Integrated Peacebuilding Strategies) als door deze dimensie voor ogen te houden ter gelegenheid van de twee jaarlijkse evaluaties van de Strategische Kaders.
- Bij de planning, de opleiding en uitwerking van SSR en DDR programma's zal extra aandacht gevraagd worden voor de genderdimensie.
- Bij ontwapenings- en rehabilitatieprocessen zal een civiele benadering gepromoot worden met betrekking tot vrouwen die niet actief deelnamen aan het conflict. Dit betekent dat de expertise van internationale organisaties of internationale civiele missies de voorkeur krijgt.
- Gendermainstreaming zal verder doorgevoerd worden in het Belgische beleid inzake vredesmissies, onder andere in de rekrute-

ring, de vorming en training, de reglementen, de richtlijnen edm, met inbegrip van programma's van DDR en SSR.

- In fragiele staten waar Belgische detachementen worden ingezet, zullen «Early warning indicators» met betrekking tot de situatie van vrouwen opgevolgd worden.

Acties

België zal

- In overeenstemming met de geldende selectiecriteria, projecten financieren met betrekking tot seksueel geweld, bijvoorbeeld op het gebied van preventie, opvang, sociaal-economische herintegratie, bewustmaking en juridische begeleiding
- Fondsen vrijmaken om vrouwen en vrouwen-groepen opteleiden en te betrekken bij vredesonderhandelingen
- Trainingen en opleidingen ondersteunen van vrouwengroepen met betrekking tot vredesopbouw, conflictpreventie en verkiezingsprocessen
- Vrouwennetwerken promoten: Deze netwerken zullen betrokken worden bij vredesopbouw en verkiezingsprocessen
- Inzake ontmijningsprogramma's pleiten om lokale gemeenschappen inspraak te geven over welke zones eerst zullen worden ontmijnd, en hierin speciale aandacht besteden aan de inspraak van vrouwen
- Goede praktijken, aanbevelingen en «lessons learned» verspreiden en integreren in de dagelijkse werking.

4. Ontwikkelingssamenwerking

Gelijke rechten en gelijke kansen voor vrouwen en mannen en *empowerment* van vrouwen maken deel uit van een thema dat aan bod komt in alle beleidsmaatregelen, programma's en projecten van de Belgische ontwikkelingssamenwerking¹.

Gendergelijkheid en *empowerment* van vrouwen zijn een prioriteit van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. De gelijkheid van vrouwen en mannen is een fundamenteel mensenrecht en een kwestie van sociale gerechtigheid. Gendergelijkheid en vrouwen *empowerment* zijn onder andere ook de hoeksteen van groei en armoedebestrijding, duurzame ontwikkeling en de verwezenlijking van alle millenniumontwikkelingsdoelstellingen. De Belgische ontwikkelingssamenwerking is er bovendien op gericht de vooruitgang op het stuk van gendergelijkheid te bespoedigen en steunt daarom de inspanningen van haar partners² terzake.

Er is een wisselwerking tussen veiligheid en ontwikkeling: duurzame ontwikkeling is niet mogelijk zonder veiligheid en alle acties van de ontwikkelingssamenwerking dragen bij tot conflictpreventie. In dit hoofdstuk wordt er echter enkel ingegaan op de ontwikkelingsacties die rechtstreeks verband houden met de tenuitvoerlegging van Resolutie 1325.

Wat dit betreft, wil de Belgische samenwerking vrouwenrechten en de politieke, sociale en economisch autonomie van vrouwen bevorderen door rekening te houden met de specifieke behoeften en capaciteiten van vrouwen en met de belangrijke rol die ze vervullen bij de preventie van gewapende conflicten, bij vredesprocessen en bij de wederopbouw van hun

land. De Belgische samenwerking beschouwt de bescherming, de verzorging en de re-integratie van slachtoffers van seksueel geweld tijdens gewapende conflicten als een prioriteit net als de strijd tegen de straffeloosheid van degenen die zich schuldig maken aan deze misdaden. Deze twee krachtlijnen worden met name toegepast in de regio van de Grote Meren, een concentratiegebied van de gouvernementele samenwerking. Ze worden in de praktijk gebracht op het politieke niveau – in het kader van de betrekkingen die de Belgische ontwikkelingssamenwerking onderhoudt met haar (bilaterale, multilaterale of onrechtstreekse) partners en in het kader van de actie die België binnen de Europese Unie en andere internationale instellingen voert – en op het operationele niveau, met de programma's en projecten die België via de verschillende (bilaterale, multilaterale, onrechtstreekse) kanalen (en via speciale programma's) financiert.

De Belgische ontwikkelingssamenwerking verrichtte baanbrekend werk en was de drijvende kracht achter de bestrijding van seksueel geweld. Sinds 2004 steunt ze een

Sofie Muller
«Eve»
painted bronze

¹ Art. 8 van de Wet van 25 mei 1999 betreffende de Belgische internationale samenwerking.

² Zie de website van de Belgische ontwikkelingssamenwerking www.dgos.be voor een actuele lijst van de partnerlanden van de gouvernementele samenwerking en van de internationale partnerorganisaties van de multilaterale samenwerking.

gemeenschappelijk programma van drie VN-agentschappen (het Bevolkingsfonds van de Verenigde Naties – UNFPA, het Kinderfonds van de Verenigde Naties – UNICEF en het Hoog Commissariaat voor de Rechten van de Mens – HCHR) in de DRC.

De Belgische ontwikkelingssamenwerking wordt ondersteund door de Commissie Vrouwen en Ontwikkeling, een adviescommissie die bij Koninklijk Besluit van 14 december 1993 in het leven werd geroepen. Binnen deze commissie werd een werkgroep «*Vrouwen, oorlog en vrede*» opgericht die zijn werkzaamheden toespitst op Resolutie 1325. De werkgroep organiseert geregeld activiteiten om de publieke opinie in België bewust te maken van het belang dat de genderdimensie heeft in het proces van vrede, veiligheid en ontwikkeling.

Beleidslijnen

Ook in de toekomst zal België:

- Prioriteit geven aan gendergelijkheid en vrouwen *empowerment* in de landen waar een gewapend conflict heerst, en ook in het kader van conflictpreventie en van wederopbouw in postconflictsituaties.
- Op het politieke en operationele niveau prioriteit geven aan de strijd tegen alle vormen van geweld tijdens en na gewapende conflicten, met bijzondere aandacht voor seksueel geweld.

Acties

België verbindt zich ertoe

- Internationale partnerorganisaties te steunen die een normatieve, vernieuwende en stimulerende taak vervullen bij de follow-up van Resolutie 1325;
- Initiatieven te steunen die gericht zijn op *empowerment* van vrouwen en op de participatie van vrouwen in de besluitvorming op elk niveau (lokaal, regionaal en nationaal) in landen waar een gewapend conflict heerst of die zich in een postconflictsituatie bevinden;
- Lokale vrouwennetwerken en -organisaties te steunen om hun juridische, economische, politieke en sociale capaciteiten te versterken;
- Landen te ondersteunen waar een gewapend conflict heerst of die zich in een post-

conflictsituatie bevinden, en die ijveren voor de bescherming en de eerbiediging van vrouwenrechten;

- Deel te nemen aan donorcoördinatie op het gebied van gendergelijkheid in partnerlanden waar een gewapend conflict heerst of die zich in een postconflictsituatie bevinden;
- Toe te zien op de integratie van de genderdimensie in de steunprogramma's voor de veiligheidssector;
- Erop toe te zien dat rekening wordt gehouden met de specifieke rechten en behoeften van vrouwen in het kader van de humanitaire hulp die aan de bevolking wordt verstrekt in landen waar een gewapend conflict heerst. Erop toe te zien dat dit probleem wordt geagendeerd op het jaarlijkse overleg van de Belgische ontwikkelingssamenwerking met de humanitaire partnerorganisaties van België;
- Erop toe te zien dat de seksuele en reproductieve gezondheidszorg en de eerbiediging van de desbetreffende rechten deel uitmaken van de humanitaire hulpprogramma's en van de programma's voor de wederopbouw in landen die zich in een postconflictsituatie bevinden;
- In de strijd tegen seksueel geweld een gecoördineerde en geharmoniseerde benadering te bevorderen tussen de Belgische en de internationale actoren;
- Programma's en projecten te ondersteunen die gericht zijn op een alomvattende en geïntegreerde respons op de medische, psychosociale noden en op de sociaal-economische re-integratie van de slachtoffers van seksueel geweld;
- Programma's en projecten te steunen die erop gericht zijn de rechtsstaat te herstellen, met name via de versterking van de nationale rechtsstelsels teneinde de straffeloosheid van de daders van de misdaden te bestrijden;
- In België en in de partnerlanden sensibiliseringsacties te ondersteunen over het probleem van seksueel geweld tijdens en na gewapende conflicten;
- In België sensibiliseringsacties te steunen en/of te ontwikkelen in verband met Resolutie 1325.

5. Vredesmissies

Nationaal

Op 8 maart 2007 ondertekenden de minister van Defensie en verschillende partnerorganisaties het «Charter voor het bevorderen van de gelijkheid van mannen en vrouwen bij Defensie en voor de toepassing van de principes van Veiligheidsraadresolutie 1325». Er werd een stuurgroep in het leven geroepen, samengesteld uit leden van de verschillende stafdepartementen van het ministerie van Defensie, om de integratie van de genderdimensie en de toepassing van resolutie 1325 op te volgen. België zal onder andere streven naar het uitzenden van een genderadvisor bij buitenlandse opdrachten. Daarnaast werd binnen het stafdepartement Operaties & Training – verantwoordelijk voor de voorbereiding en de uitvoering van de buitenlandse operaties – een Operational Gender Team opgericht. Dit team zorgt voor de integratie van de genderdimensie tijdens de planning en de uitvoering van operaties. Dit werd gebundeld in een actieplan «Gendermainstreaming in operaties».

Wanneer nieuwe richtlijnen worden opgesteld, wordt systematisch nagegaan of ze in overeenstemming zijn met de bestaande wetgeving, onder andere met de wet op de gendermainstreaming. Verder worden bij elke buitenlandse opdracht de operatieorders en de landenanalyse getoetst aan de genderdimensie en resolutie 1325. Er wordt ook een vergelijking gemaakt met operatieorders van andere contingents binnen de NAVO en de EU zodat operatieorders kunnen bijgestuurd worden.

Een checklist «gender» wordt opgemaakt ten behoeve van de commandanten die een detachement leiden tijdens een buitenlandse opdracht. Ook in de «lessons learned» en de evaluatie van de buitenlandse opdrachten wordt over de toepassing van resolutie 1325 systematisch gerapporteerd.

Het ministerie van Defensie organiseert en neemt regelmatig deel aan activiteiten om te sensibiliseren en te informeren, maar ook om goede praktijken en lessons learned uit te wisselen.

Militairen krijgen ter voorbereiding van een buitenlandse opdracht training over gender en aanverwante thema's. In functie van beschikbare plaatsen kunnen ook experts van andere overheidsinstellingen hier aan deelnemen.

Het ministerie van Defensie ziet erop toe dat de infrastructuur en elementaire logistieke uitrusting geen rem vormen op de inzet van vrouwen in buitenlandse operaties. De deelname van vrouwelijke

militairen wordt bevorderd in functie van hun meerwaarde, zoals in het contact met de lokale bevolking, de vluchtelingen en lokale vrouwenorganisaties.

Voor alle Belgen in internationale missies bestaat een nultolerantie ten aanzien van seksueel geweld.

Europese Unie

Binnen de Europese Unie werd al veel gedaan om de principes van resolutie 1325 toe te passen in het Europese Veiligheids- en Defensiebeleid (ESDP) zoals blijkt in documenten als «Implementatie van VN Veiligheidsraadresolutie 1325 in de context van EVDB»¹ en «Checklist om de gendermainstreaming en de implementatie van VN Veiligheidsraadresolutie 1325 te verzekeren in de planning en de uitvoering van EVDB-operaties»². De EU keurde in november 2008 een globale aanpak goed om Veiligheidsraadresoluties 1325 en 1820 verder uit te voeren. De voornoemde 2 documenten werden samengevoegd tot een holistische document «Implementatie van VN Veiligheidsraadresolutie 1325 zoals versterkt door VN Veiligheidsraadresolutie 1820 in de context van EVDB.»³

De genderdimensie wordt systematisch geïntegreerd in alle aspecten van de EU-missies. De rekrutering gebeurt eveneens met het oog op het verbeteren van de vertegenwoordiging van vrouwen.

NAVO

Sinds eind 2007 behoort de NAVO tot de groep van internationale organisaties die de resolutie 1325 toepassen. De erkenning van het belang van een genderperspectief door de NAVO-raad gaf aanleiding tot de goedkeuring van een NAVO-beleidsdocument⁴. Dit document ligt onder andere aan de basis van de integratie van een genderperspectief in alle fasen van de NAVO-operaties en NAVO-missies. De voorbereiding van de richtlijnen om dit in de militaire praktijk toe te passen is gepland voor het eerste trimester van 2009. België verwelkomt eveneens de voorberei-

dende studie over de toepassing van resolutie 1325 in de provinciale reconstructieteams in Afghanistan⁵. Deze kan zonder twijfel als basis dienen om een algemene toepassing van de resolutie 1325 binnen de NAVO te bevorderen.

Beleidslijnen

België zal

- De toepassing van resoluties 1325 en 1820 blijven vragen bij missies van de EU, NAVO en de VN, zowel bij de voorbereiding als bij de uitvoering, alsook de verdere integratie van een genderdimensie steunen.
- Consultatie- en coördinatiemechanismen tussen UN, OVSE, NAVO en EU steunen om coherentie op het terrein te bevorderen.
- Goede praktijken en aanbevelingen verspreiden bij de EU- en NAVO-partners en pleiten voor de toepassing ervan bij volgende missies.
- Bij de partners benadrukken dat het verzamelen van relevante genderdata deel uitmaakt van elke vredesmissie.
- Ondersteuning bieden bij het opstellen van gender units in vredesmissies, bijvoorbeeld door detachering van experts.
- Lijveren voor een volwaardige genderadvisor in de internationale militaire staf van de NAVO.
- Blijvende inzet tonen om meer vrouwen in te schakelen bij vredesmissies, zowel civiel als militair, ondermeer in hogere functies en in de commandoketen.
- Gendercompetentie opbouwen in het kader van de wet op de gendermainstreaming (2007)
- Rekening houden met de specifieke behoeften van vrouwen en meisjes bij humanitaire taken, zoals het bouwen van vluchtelingenkampen.
- Tijdens de voorbereiding van vredesmissies en tijdens de pre-deployment training aandacht vragen voor gender en geweld tegen vrouwen en kinderen.
- De VN Gedragscode toepassen en promoten.
- Openstaan voor suggesties en aanbevelingen om het huidige genderbeleid te versterken en hieraan voldoende prioriteit te geven.

1 29/9/2005 - Doc. 11932/2/05 REV 2

2 27/7/2006 - doc. 12068/06

3 24/11/2008 - doc. 15782/2/08 REV 2

4 NATO/EAPC(C)D(2007)022

5 Deze studie werd uitgevoerd door experts van Denemarken, Finland, Nederland, Noorwegen en Zweden.

Acties

België zal

- Het voorzitterschap waarnemen van het Committee on Women in NATO forces (CWINF) tot juni 2009.
  - In het kader van de Belgische deelname aan de EU battle Group streven naar het implementeren van resolutie 1325
  - Een beleidsdocument gendermainstreaming in militaire operaties uitwerken
  - Het actieplan «Gendermainstreaming in Operaties» uitvoeren.
  - Actieplannen opstellen in de andere beleidsdomeinen van het ministerie van Defensie (Human resources, material resources, budget, ...)
  - Een rapporteringssysteem met betrekking tot geweld tegen vrouwen op punt stellen
  - Posten identificeren waar vrouwen niet of weinig aanwezig zijn, analyseren wat de oorzaken zijn en oplossingen voorstellen om tot een betere vertegenwoordiging van vrouwen te komen.
  - Wanneer er voldoende genderexpertise en vorming aanwezig is, genderexperts ter beschikking stellen voor evaluatiemissies (EU, NAVO, VN) en pro-actief evaluatiezendingen aanvragen.
  - Experts ter beschikking stellen om gendertrainingen te ondersteunen
  - Ondersteuning bieden voor de ontwikkeling van gendergevoelig trainingsmateriaal voor opleidingen inzake vredesopbouw, conflictpreventie, mensenrechten en vredesmissies.
  - Een databank aanleggen met genderexperts die kunnen betrokken worden bij de voorbereiding, implementatie, monitoring en evaluatie van vredesoperaties.
  - Een genderadvisor aanduiden ter ondersteuning van de uitgezonden genderfocal points.
  - Tijdens vredesmissies relevante genderdata verzamelen binnen het mandaat.
  - Mettra en regard les directives nationales De nationale richtlijnen voor de toepassing van de resoluties 1325 en 1820 aftoetsen aan de richtlijnen van de organisaties onder wiens mandaat België opereert
  - Consultaties met vrouwen en vrouwenorganisaties systematiseren bij fact finding missions, met de nadruk op lokale vrouwen-groepen, en deze informatie verspreiden via de betrokken partners.
- De huidige gendermodule tijdens de pre-deployment trainingen laten evalueren door het Operationeel Gender Team
  - De deelname van vrouwen aan missies van civiel crisisbeheer promoten
  - Middelen ter beschikking stellen voor de Federale Politie zodat een specifieke module kan georganiseerd worden als deel van de «National generic course ESDP».

Karin Hanssen
«The Girl»
oil on canvas
2008

6. Monitoring en Evaluatie

Dit Belgisch Nationaal Actieplan zal jaarlijks geanalyseerd en geëvalueerd worden door de verschillende betrokken administraties, onder leiding van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Op basis van de conclusies zullen aanbevelingen geformuleerd worden.

Dit Belgisch Nationaal Actieplan zal na 2 jaar, in 2010, geanalyseerd en geëvalueerd worden door het maatschappelijk middenveld, samengesteld uit NGO's, academici en parlementsleden. Deze aanbevelingen zullen worden overgemaakt aan de administraties. Dit laat toe om mee doelstellingen te bepalen voor het voorzitterschap van de Europese Unie in de tweede jaarhelft van 2010.

Dit actieplan overkoepelt de periode 2009-2012. In 2012 zal dit actieplan worden geëvalueerd en herzien door zowel de administraties als de werkgroep met het maatschappelijk middenveld.

Ann Veronica Janssens
«neon running through the wall»
Neon-tube
various sizes

Actiematrix

Hoofdstuk	Verantwoordelijke overheid	Medeverantwoordelijke overheden
Normatief kader Nationaal Regionaal Internationaal	FOD Binnenlandse Zaken FOD Justitie FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking	- IGVM - FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking - Ministerie van Defensie - Ministerie van Defensie
Alle vormen van geweld tegen vrouwen in gewapend conflict	FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking	- Ministerie van Defensie - FOD Binnenlandse Zaken - FOD Justitie - IGVM - Commissie Vrouwen en Ontwikkeling
Vredesopbouw en Conflictpreventie	FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking	- Ministerie van Defensie - FOD Binnenlandse Zaken
Ontwikkelingssamenwerking	FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking	- Commissie Vrouwen en Ontwikkeling - FOD Justitie
Missions de paix	Ministère de la Défense	- FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking - FOD Binnenlandse Zaken
Monitoring en Evaluatie	FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking	- Ministerie van Defensie - FOD Binnenlandse Zaken - FOD Justitie - IGVM - Commissie Vrouwen en Ontwikkeling

Lijst afkortingen

CGVS	Het Commissariaat Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen is een onafhankelijke asielinstantie. De opdracht van het CGVS bestaat erin bescherming te bieden aan vreemdelingen die, in geval van terugkeer naar hun land van herkomst, risico op vervolging of ernstige schade lopen. Het CGVS erkent de vluchtelingenstatus of kent de subsidiaire beschermingsstatus toe. Daarom onderzoekt het CGVS nauwgezet elke asielaanvraag overeenkomstig de Belgische, Europese en internationale normen.
CVO	De Commissie Vrouwen en Ontwikkeling werd in 1993 opgericht als adviescommissie voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen voor de Belgische minister van Ontwikkelingssamenwerking. Ze bestaat uit vertegenwoordig(st)ers van vrouwenorganisaties, NGO's voor ontwikkelingssamenwerking, universiteiten, het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking en expert(e)s, gespecialiseerd in gendergelijkheid.
DDR	«Disarmament, Demobilization and Reintegration» of «Ontwapening, Demobilisatie en Reïntegratie» is een toegepaste strategie om vredesoperaties uit te bouwen. Ontwapening betekent dat alle middelen verwijderd worden die kunnen gebruikt worden als wapens en munitie door de voormalige strijders. Demobilisatie betekent dat de voormalige strijders de troepen ontbonden worden. Reïntegratie beschrijft hoe voormalige strijders opnieuw kunnen integreren in de maatschappij, wat de mogelijkheid tot een heropflakking van gewapend conflict vermindert.
DPKO	«Department of Peacekeeping Operations» of het Departement voor Vredesoperaties is binnen de Verenigde Naties bevoegd met de planning, de voorbereiding en het beheer van de VN-Vredesmissies.
ECOSOC	Economisch en Sociale Raad van de Verenigde Naties
EU	Europese Unie
EVDB	Europees Veiligheids- en Defensiebeleid
FOD	Federale Overheidsdienst. In andere landen vergelijkbaar met een ministerie of een overheidsdepartement.
IGVM	Het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen is de federale overheidsinstelling die instaat voor het waarborgen en bevorderen van de gelijkheid van vrou-

Lijst afkortingen

wen en mannen en de bestrijding van elke vorm van discriminatie en ongelijkheid op basis van het geslacht. Het IGVM valt onder de bevoegdheden van de minister van Gelijke Kansen.

MONUC	«Mission de l' Organisation des Nations Unies en République démocratique du Congo» of de Missie van de Verenigde Naties in de Democratische Republiek Congo
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
NGO	Niet-gouvernementele organisatie
Omzendbrief	is een brief geschreven door de overheid aan meerdere instellingen. Een omzendbrief kan de wet verduidelijken of een concrete invulling geven aan de wet. Daarnaast kan een omzendbrief ook een advies of een mededeling bevatten.
OVSE	Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa
PBC	Peace Building Commission of de Commissie Vredesopbouw van de Verenigde Naties. Deze commissie werd opgericht in december 2005 door de VN Algemene Vergadering en de VN Veiligheidsraad. Dit intergouvernementeel adviesorgaan helpt landen in postconflictsituatie om aan vredesopbouw, reconstructie en ontwikkeling te doen. België is lid van de PBC en momenteel voorzitter voor de PBC Centraal Afrikaanse Republiek
SSR	Security Sector Reform of de hervorming van de veiligheidssector
UNHCR	United Nations High Commissioner for the Refugees of het Hoog Commissariaat van de Vluchtelingen, het vluchtelingenagentschap van de Verenigde Naties
UNFPA	United Nations Population Fund of het bevolkingsagentschap van de Verenigde Naties
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund of het kinderfonds van de Verenigde Naties
UNIFEM	United Nations Development Fund for Women of het vrouwenfonds binnen de Verenigde Naties
VN	Verenigde Naties

